

Гудович Олег Денисович,
кандидат технічних наук, доцент,
старший науковий співробітник,
доцент кафедри регіонального управління
у надзвичайних ситуаціях ІДУЦЗ,
Юрченко Валерій Олександрович,
кандидат технічних наук, доцент,
завідувач кафедри регіонального управління
у надзвичайних ситуаціях ІДУЦЗ,
Мазуренко Валерій Іванович,
кандидат військових наук, доцент,
професор кафедри регіонального управління
у надзвичайних ситуаціях ІДУЦЗ,
Соколовський Іван Петрович,
старший викладач кафедри регіонального управління
у надзвичайних ситуаціях ІДУЦЗ

СТВОРЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ СЛУЖБ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

У науковій статті розглядається питання створення сил цивільного захисту на місцевому рівні для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. В статті, також, наведені: назви та обов'язки служб, які створюються на територіальному рівні; порядок створення територіальних спеціалізованих служб цивільного захисту; управління територіальними спеціалізованими службами цивільного захисту; обов'язки і права керівника та працівників територіальної спеціалізованої служби цивільного захисту; організація діяльності територіальних спеціалізованих служб цивільного захисту.

Ключові слова: територіальні спеціалізовані служби цивільного захисту; орган управління.

Для реалізації державної політики, спрямованої на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період, створена єдина державна система ЦЗ.

Відповідно до вимог статті 25 Кодексу цивільного захисту України, враховуючи План приведення територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту, та з метою організації проведення спеціальних робіт і заходів з цивільного захисту, їх всебічного забезпечення, утворюються територіальні спеціалізовані служби цивільного захисту на базі структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій, територіальних органів міністерств та відомств, підприємств, установ і організацій міста (району) незалежно від форм власності та підпорядкованості.

Територіальні спеціалізовані служби цивільного захисту утворюються шляхом об'єднання об'єктових підрозділів у відповідну територіальну спеціалізовану службу цивільного захисту місцевого рівня.

Органом управління спеціалізованою службою цивільного захисту є:

- відповідний орган, визначений місцевою державною адміністрацією, або

органом місцевого самоврядування;

- відповідний структурний підрозділ центрального органу виконавчої влади.

Спеціалізовані служби цивільного захисту мають право на:

- отримання від місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання інформації, необхідної для проведення робіт з цивільного захисту;

- безперешкодний доступ на об'єкти суб'єктів господарювання і їх територію для виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

- встановлення вимог щодо додержання заходів безпеки для всіх осіб, які перебувають у зоні надзвичайної ситуації.

Територіальні спеціалізовані служби цивільного захисту у своїй діяльності керуються Конституцією та законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, наказами міністерств, інших органів виконавчої влади вищого рівня, розпорядженнями голів обласної і районної державних адміністрацій, а також іншими нормативно-правовими актами.

За напрямками діяльності можуть утворюватись такі територіальні спеціалізовані служби цивільного захисту: зв'язку та оповіщення, енергетики та світломаскування, комунальна, транспортного забезпечення, медична, охорони громадського порядку, санітарно-епідеміологічна, інженерна, технічна та газопостачання, захисту тварин і рослин, торгівлі, харчування та матеріально-технічного забезпечення, протипожежна.

Територіальні спеціалізовані служби цивільного захисту призначені для проведення спеціальних робіт і заходів з цивільного захисту та їх забезпечення у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій у мирний час та в особливий період.

Перелік структурних підрозділів районної державної адміністрації, об'єктових підрозділів спеціалізованих служб цивільного захисту, формувань підприємств, установ і організацій району, з яких утворюються територіальні спеціалізовані служби цивільного захисту, визначається відповідним Положенням про територіальну підсистему єдиної державної системи цивільного захисту.

Організаційну структуру територіальної спеціалізованої служби цивільного захисту визначає керівник служби, залежно від конкретної техногенно-екологічної та природної обстановки, виробничих умов, вірогідності впливу та масштабів можливих наслідків надзвичайних ситуацій, необхідних обсягів виконання завдань під час ліквідації надзвичайних ситуацій у мирний час та в особливий період, наявності та стану необхідної бази.

Територіальну спеціалізовану службу цивільного захисту очолює керівник, який визначається головою міської (районної) державної адміністрації з числа керівників відповідних структурних підрозділів міської державної адміністрації або керівників підприємств, установ та організацій відповідного профілю, база яких є основою для створення цієї служби, та органу управління територіальної спеціалізованої служби.

Працівники, які входять до складу територіальної спеціалізованої служби цивільного захисту під час залучення сил і засобів служби до проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт звільняються від виконання своїх штатних функціональних обов'язків за займаною посадою.

Облік укомплектованості територіальної спеціалізованої служби цивільного захисту працівниками, забезпеченості технікою та майном, здійснюється завчасно

відповідним структурним підрозділом районної державної адміністрації або керівником підприємства, установи та організації, на базі якого створюється територіальна спеціалізована служба цивільного захисту.

Забезпечення територіальної спеціалізованої служби цивільного захисту технікою та майном здійснюється в обсягах, передбачених штатами підприємств, установ і організацій, на базі яких створюються такі служби.

До оснащення територіальної спеціалізованої служби цивільного захисту спеціальним майном, приладами, засобами індивідуального захисту та іншими засобами при їх розгортанні здійснюється за рахунок місцевого матеріального резерву.

Керівник територіальної спеціалізованої служби цивільного захисту зобов'язаний:

- забезпечувати комплектування територіальної спеціалізованої служби цивільного захисту;
- здійснювати підготовку та підтримання в готовності територіальної спеціалізованої служби цивільного захисту для проведення спеціальних робіт і заходів з цивільного захисту та її забезпечення;
- керувати територіальною спеціалізованою службою цивільного захисту під час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації;
- навчати працівників територіальної спеціалізованої служби цивільного захисту способам захисту і діям у надзвичайних ситуаціях, проводити спеціальні навчання та тренування відповідно до профілю такої служби;
- підтримувати у постійній готовності засоби зв'язку та оповіщення, що забезпечують стале управління підпорядкованою територіальною спеціалізованою службою цивільного захисту.

Керівник територіальної спеціалізованої служби цивільного захисту має право:

- видавати обов'язкові для виконання всіма працівниками, які входять до складу служби, накази (розпорядження) з питань виконання завдань і функціонування територіальної спеціалізованої служби цивільного захисту;
- проводити перевірки готовності до дій за призначенням працівників, які входять до складу служби;
- користуватися відповідною інформацією, необхідною для виконання завдань, покладених на територіальну спеціалізовану службу цивільного захисту.

Працівники, які входять до складу територіальних спеціалізованих служб цивільного захисту, зобов'язані:

- виконувати завдання, що визначені залежно від характеру надзвичайної ситуації;
- дотримуватися заходів безпеки під час виконання завдань з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, правил поведінки в зоні надзвичайної ситуації;
- вивчати способи захисту від надзвичайних ситуацій, надання домедичної допомоги, правила користування засобами захисту.

Працівники, які входять до складу територіальних спеціалізованих служб цивільного захисту, мають право:

- отримувати інформацію про надзвичайну ситуацію та про заходи необхідної безпеки;
- забезпечуватися під час виконання робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації засобами індивідуального захисту та спеціальним одягом;
- на відшкодування збитків, заподіяні їх життю, здоров'ю отримувати

медичну допомогу під час виконання робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та медико-психологічну реабілітацію.

Для організації діяльності територіальних спеціалізованих служб цивільного захисту головою територіальної державної адміністрації у встановленому порядку затверджується положення про відповідну територіальну спеціалізовану службу цивільного захисту.

Підготовка територіальної спеціалізованої служби цивільного захисту організовується і здійснюється відповідно до плану основних заходів з підготовки системи цивільного захисту на рік, планів основних заходів з підготовки цивільного захисту функціональної та територіальної підсистем області на рік.

Підготовка керівного складу територіальної спеціалізованої служби цивільного захисту здійснюється у навчально-методичному центрі цивільного захисту та безпеки життєдіяльності області, а також безпосередньо під час спеціальних навчань і тренувань, що проводяться з територіальною спеціалізованою службою цивільного захисту за відповідними програмами підготовки.

Навчання працівників територіальної спеціалізованої служби цивільного захисту здійснюється безпосередньо на підприємствах, в установах та організаціях шляхом курсового навчання та під час спеціальних навчань і тренувань, що проводяться зі територіальною спеціалізованою службою цивільного захисту або на підприємстві, в установах та організаціях, за відповідними програмами підготовки.

Фінансування робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, що проводяться територіальною спеціалізованою службою цивільного захисту, здійснюється у порядку, визначеному чинним законодавством України.

Створення та завчасна підготовка територіальних спеціалізованих служб цивільного захисту надасть змогу підтримувати постійну готовність їх до дій в умовах надзвичайної ситуації для швидкого та якісного функціонування визначеного напрямку діяльності на місцевому рівні.

Варіант

Розпорядження
голови міської (районної) державної адміністрації
ПЕРЕЛІК

територіальних спеціалізованих служб цивільного захисту

№ з/п	Назва територіальної спеціалізованої служби цивільного захисту	База створення	Посада керівника територіальної спеціалізованої служби цивільного захисту
1	2	3	4
1	Служба зв'язку та оповіщення	Цех телекомунікаційних послуг №45 міської (районної філії ПАТ «Укртелеком»	Начальник цеху телекомунікаційних послуг №45 міської (районної) філії ПАТ «Укртелеком» (за згодою)
2.	Служба енергетики та світломаскування	Міська (районна) електрична мережа АК «Обенерго»	Керівник електричних мереж АК міста (району) «Обенерго» (за згодою)

1	2	3	4
3	Комунальна служба	Комунальне підприємство «Іней»	Керівник комунального підприємства «Іней» (за згодою)
4	Служба транспортного забезпечення	Міська (районна) державна адміністрація	Заступник голови міської (районної) державної адміністрації
5.	Медична служба	Комунальний заклад охорони здоров'я центральна міська (районна) лікарня	Головний лікар комунального закладу охорони здоров'я центральна міська (районна) лікарня (за згодою)
6	Служба охорони громадського порядку	Відділ міліції міського (районного) відділу ГУМВС України в області	Начальник відділу міліції міського (районного) відділу ГУМВС України у області (за згодою)
7	Санітарно-епідеміологічна служба	Міжрайонне управління Головного управління Держсанепідемслужби в області.	Начальник міжрайонного управління - Головного управління Держсанепідем-служби в області - Головний санітарний лікар району
8.	Інженерна служба	Дорожньо-ремонтний пункт філії «Автодор»	Начальник дорожньо-ремонтного пункту філії «Автодор» (за згодою)
9	Служба захисту тварин і рослин	Управління агропромислового розвитку районної державної адміністрації	Начальник управління агропромислового розвитку державної адміністрації
10	Служба торгівлі, харчування та матеріально-технічного забезпечення	Відділ економічного розвитку і торгівлі міської (районної) державної адміністрації	Начальник відділу економічного розвитку і торгівлі міської (районної) державної адміністрації

1	2	3	4
11.	Протипожежна служба	Сектор з організації запобігання надзвичайним ситуаціям та заходів цивільного захисту у місті (районі) Головного управління Державної служби України з питань надзвичайних ситуацій області	Начальник сектору з організації запобігання надзвичайним ситуаціям та заходів цивільного захисту у місті (районі) Головного управління Державної служби України з питань надзвичайних ситуацій області (за згодою)

Список використаних джерел

1. Кодекс ЦЗ України від 2.10.12р.№5403-VI.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2013р №443 «Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту».
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2013р №44787 «Про затвердження Порядку утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту».
4. О.Д. Гудович, І.Н. Ісмагілов, С.П. Потеряйко, І.П. Соколовський, П.П. Томко, В.О. Юрченко «Організація управління цивільним захистом на підприємствах, в установах та організаціях». Навчальний посібник. За загальною редакцією В.П. Квашука, Київ 2011.
5. А.Ф. Мельник, О.Ю. Оболенський, А.Ю. Расіна, Л.Ю. Гордієнко «Державне управління» видавництво «Знання», Київ 2004.
6. Є.П. Буравльов, В.В. Гетьман «Управління техногенною безпекою України» Інститут проблем національної безпеки, Київ 2006.